

Det ny Europa.

Krisen i Tyskland er forbi.

Af Knud Korst.

Nedenfor gengives den første af nogle Artikler, hvori belyses visse Hovedtræk i det ny Europa, der er i Færd med at opstaa af Kaos.

Økonomisk set syntes Krigen og de Fredstraktater, der afsluttede denne, at have skabt et fuldstændigt Kaos af det Europa, der allerede før 1914 var splittet i mangfoldige Stater med indbyrdes modstridende Interesser; samtidig var dette splidagtige Europas Plads i Verdensøkonomien aabenbart blevet forskudt til Fordel for andre Stater hinsides de store Oceaner.

Med andre Ord, Grundlaget for de europæiske Millionbefolkningers daglige Eksistens var brudt sammen i en saadan Udstreknin, at det kunde synes tvivlsomt, om det nogensinde vilde kunne rekonstrueres; og i hvert Fald var det paa et vist Tidspunkt en meget udbredt Tro, at den europæiske Økonomi under ingen Omstændigheder vilde kunne genopbygges efter det hidtidige kapitalistiske Mønster.

Ikke desto mindre lader det sig allerede paa det nuværende Tidspunkt saare let erkende, at Genopbygningen, Rekonstruktionen er i Gang, og at denne Rekonstruktion foregaar i højeste Grad efter kapitalistiske Linjer.

I denne Rekonstruktionsproces, hvorunder Europa altsaa synes at skulle genfindes i en ny Skikkelse, kan man skelne visse Hovedtræk, som utvivlsomt vil blive af største Betydning i Fremtiden, først og fremmest dette, at det af alle europæiske Lande (bortset fra nogle mindre Lande som Sverige og Schweiz) netop er blevet Tyskland — det Land, der laa under i Krigen og blev saa haardt medtaget ved Fredsslutningen — der hurtigst har formaaet at rekonstruere sit økonomiske Apparat og indrette sig efter den forandrede Stilling, det indtager i Verdensøkonomien.

Tyskland er med andre Ord paa ny — ganske ligesom Tilfældet var før 1914 — den førende industrielle Stat i Europa; i denne Henseende synes det næsten, som om hele Verdenskrigen kun har været en rent tilfældig og midlertidig politisk-militær Afbrydelse af en ubetingelig økonomisk Udvikling.

Et andet Hovedtræk i den nyeste Udvikling er Dannelsen af de store vest- og mellemeuropæiske Karteller, et tredje Træk Englands isolerede Stilling og dette Lands reserverede Holdning overfor den ny industrielle Revolution, som er indledet, en Stilling, som allerede nu medfører, at England føler den tyske Konkurrence paa en generende Maade. Ogsaa i denne Henseende minder Forholdene om Tilstandene før Krigen, da England og Tyskland økonomisk set tornede haardt sammen i mange Egne af Verden. Dette Modsetningsforhold mellem de to Nationer er allerede i Færd med paany at skabe Mistænning og Skinsyge imellem dem.

Endelig skal jeg som et fjerde vigtigt Træk i det ny Europas Fysionomi nævne den Betydning, det intensive Landbrug antagelig vil faa i Fremtiden, efter at der nu er gennemført store Bondereformer i Rusland og det øvrige østlige Europa, og efter at man ogsaa i Tyskland og England er begyndt at lægge mere Vægt paa dette Erhverv — i hvert Fald i den almindelige Diskussion.

Et af de sikreste Tegn paa bedre

økonomiske Forhold er aftagende Arbejdsløshed. Både England og Tyskland — saavel som adskillige andre europæiske Lande — har hidtil kunnet opvise Milliontal for Arbejdsløse; men det har været øjensynligt, at Arbejdsløsheden i de to Lande til dels var af forskellig Karakter. Medens nemlig Arbejdsløsheden i England i det store og hele skyldtes Mangel paa Ordre, Vanskeligheder ved at faa Varerne afsat, skyldtes de store Arbejdsløshedstal i Tyskland ikke mindst den store Rationaliseringsproces i det produktive Apparat, en Proces, hvorved et vist Kvantum Varer kunde fremstilles af stedse færre Folk. Man kunde derfor forudse, at naar denne Rationalisering var resulteret i tilstrækkelig billige Varepriser, vilde Afsetningen vokse saaledes, at en større Del af de afskedigede Folk atter kom i Arbejde.

Dette har i de senere Maaned i høj Grad været Tilfældet i Tyskland; Arbejdsløsheden er stadig gaet ned, og selv om den ikke er forsvunden, saa har Beskæftigelsesproblemet allerede nu helt mistet sin ondartede Karakter. Hvor stor Lettelsen faktisk er paa det tyske Arbejdsmarked ses ikke mindst deraf, at endogsaa et Fag som Tekstilindustrien, der ellers i saa mange Lande regnes for Typen paa et kriseramt Fag, i den senere Tid i Tyskland har haft stedse stigende Beskæftigelse, ja endogsaa udvist visse Tegn paa at være inde i en ligefrem Højkonjunkturperiode.

Man vil næppe tro sine Øjne, naar man læser at der i mange Tekstildistrikter som Følge af den stigende Efterspørgsel er Mangel paa øvet Arbejdskraft; det lyder for os næsten som et Sagn fra gamle Dage. I de daarlige Tider har Industrien lovt og ikke holdt paa sin Arbejdsstyrke; mange Tekstilarbejdere har derfor søgt bort fra Faget.

Særlig gunstige er Forholdene i Bomuldsindustrien, hvor man nærmest maa tale om Overbeskæftigelse; Spindelerne modtager saaledes kun Ordre til Levering af halvt Aar frem i Tiden. Nu er der ganske vist forskellige Omstændigheder, som gør at Bomuldsindustrien i Tyskland staar meget stærkt; for det første dette, at de i dette Land liggende Produktionsanlæg endnu er for smaa til at dække det tyske Normalforbrug. I det en vigtig Del af Bomuldsindustrien laa i Elsass, der efter Krigen blev overdraget til Frankrig.

Dernæst er Industrien beskyttet gennem en ret høj Told, og endelig siges Industrien at være i den Grad sammensluttet, at den praktisk talt indtager en Monopolstilling; dette giver sig bl. a. det kuriose Udslag at tyske Vævere og Spindere kan tillade sig at fakturere deres Varer i Dollars, et ejendommeligt Forhold efter at den tyske Mark dog nu har holdt sig stabil i 3—4 Aar. Industriens stærke Stilling kommer ogsaa til syne i dens Forhold til Manufakturhandlerne (jo mere splittet en Industri er desto stærkere staar Handelen som bekendt); den tyske Engroshandel med Manufakturvarer bliver trængt stedse mere tilslids, dels fordi Industrien sælger direkte til de store Forbrugere og dels fordi de mindre Detaillister

er kommet ind paa at oprette Indkøbsforeninger.

Alle disse for Industrien saa gunstige Omstændigheder vilde imidlertid være temmelig virkningsløse, hvis ikke det tyske Folks Købekraft var i stærk Vækst — og dette vil til dels sige det samme som, at de udbudte Industrivarer er blevet overkommelige i Pris for det store Publikum.

Ejendommeligt er det lovrigt at der i Tyskland — tilrods for de nævnte gunstige Omstændigheder og tilrods for at Lønningerne der er lavere end i Danmark — har lydt mange Klager over Import af billige Tekstilvarer fra Tjekoslovakiet og Belgien; det vil altsaa sige, at hvis dansk Industri skal ind paa at konkurrere ved Hjælp af Lønreduktioner, skal Lønningerne her ned under de tyske Lønninger, formodentlig ogsaa under tsekkisk, rimeligvis ned paa japansk Niveau. Det er klart, at denne Metode meget hurtigt vil faa en Nation som den danske til at gaa i Hundene; ikke desto mindre søger man fra forskellig Side at dreje den offentlige Mening derhen, at denne Metode er den eneste rigtige.

Ogsaa i de tyske Byggfag optræder det Fænomen, som nu i saa lang Tid desværre har været ukendt i Danmark, nemlig ligefrem Mangel paa egnet Arbejdskraft; Arbejdsløshed har i Sommer været et saa godt som ukendt Fænomen i det tyske Byggeri.

Denne travle Byggevirksomhed hænger bl. a. sammen med, at store Dele af det tyske Erhvervsliv er inde i en Reparationsperiode, der i stort Omfang lægger Beslag paa Byggeindustriens Kræfter. Tyskland er nu inde i en Tid, hvor den ene store Opgave næsten automatisk udløser den anden. Er f. Eks. Rigsbannerne færdig med at sæt i Anlæg i Midtjylland, sætter Koksværkerne ind med et omfattende Nyanlæg for Biprodukter og med Udførelsen af de imponerende Fjerngasanlæg, og saa fremdeles.

Man maa lovrigt erindre, at en Mængde Foretagender i Tyskland nu er af et saa enormt Format, at Udførelsen af et Arbejde, som et saadtan Foretagende eller nogle faa af den Slags ønsker udført, fra den ene Dag til den anden næsten er i Stand til at fremkalde gode Beskæftigelsesforhold i et helt Fag; f. Eks. blev Værftsindustrien, der befandt sig i en kritisk Tilstand, pludselig — som Følge af Storrørelsernes Udvidelser — i den Grad beskæftiget, at tyske Skibsordrer til dels maatte gaa til Sverige.

Den forcerede Travlhed i Tyskland har indtil videre bragt en Mængde pinlige Problemer til at træde i Baggrunden, fremfor alt naturligvis Beskæftigelsesproblemaet. Andre Problemer er imidlertid ved at komme frem, f. Eks. de der staar i Forbindelse med Stigningen i Levnsmiddelpriiserne og i Huslejen. En skøn Dag maa Udviklingen resultere i Lønforhøjelser. Kort sagt Billedet af Tysklands økonomiske Liv er ved at antage en Karakter ganske forskellig fra de fleste andre europæiske Lande.

En Svaghed er der dog endnu ved de bedre Konjunkturer, der er indtraadt for tysk Erhvervsliv, nemlig at Eksporten er ret utilfredsstillende. Tyskland er jo ikke saaledes opbygget i økonomisk Henseende, at det kan ernære sine 65 Mill. Mennesker ved ren indenlandsk Omsætning; det maa importere en Mængde Næringsmidler, Raastoffer m. m. og dette maa naturligvis betales med Eksportvarer, d. v. s. i det væsentlige Industrivarer. Denne Eksport er

saa meget mere nødvendig som Tyskland hvert Aar skal udrede betydelige Summer til Afbetaling paa sine Skadeserstatnings-Forpligtelser ifølge Dawesplanen, og disse Summer kan naturligvis til syvende og sidst kun skaffes ved Eksport. I Henhold til Aftaerne skal det årlige Erstatningsbeløb lovrigt forhøjes meget væsentligt fra næste Aar at regne, og dette forudsætter en væsentlig Forøgelse af Vareeksporten.

Den tyske Industri, Handel og Søfart arbejder da ogsaa konsekvent paa at genvinde sin tidligere Stilling paa Verdensmarkedet, og Midlet hertil er i første Linje den omfattende Rekonstruktion, der har fundet Sted, Specialiseringen, Indførelsen af rationelle driftsøkonomiske Metoder, og først og fremmest Dannelsen af de kæmpe-læssige Koncerner og Sammenlutninger; disse mægtige Foretagender maa jo have en uhyre Slagkraft paa de Markeder de vil erobre. Som Eksempel paa et saadtan Foretagende skal nævnes den aakaldte Farvetrust, der nu direkte raader over en Aktiekapital paa ikke mindre end 1100 Mill. Mark, lertil Reserver og Fonds 1—200 Mill. og Laan 3—400 Mill. Mark; Trusten bestaar af en Række i sig selv mægtige Foretagender, hvoraf de vigtigste er Badische Anilin- u. Sodafabrik og Farbenfabriken Friedr. Bayer og Co. (Navnet er kendt fra de berømte Aspirin-tabletter). Men hertil slutter sig gennem Aktieudveksling en Række store Sprængstoffsabrikker (bl. a. Alf. Nobel) m. m.

For at vinde ind paa Verdensmarkedet er det naturligvis i første Linje nødvendigt at holde saa lave Priser, at de er overkommelige for det store Publikum. Da Forbrugeren af Industrivarer i stor Udstrækning er Bønder, er det en Forudsætning for en Masseomsætning af mindst samme Omfang som før Krigen, at Pristigningen paa de Industrivarer Bønderne skal købe ikke har været større end Prisstigningen paa de Varer Bønderne sælger. En saadan Ligevegtstilstand er netop nu tilfældet i Tyskland; i Juli d. A. er saaledes Engrospristallet for Landbrugsprodukter 137 (1913 = 100), for industrielle Raastoffer og Halvfabrikater 132 og for industrielle Færdigvarer 146. Der er altsaa praktisk talt Ligevegt mellem disse Varegrupper. Pristilstand som Helhed betragtet; det er vistnok første Gang i noget Land siden den store Krise efter Krigen indtraadte, at en saadan Ligevegtstilstand er opnaaet, og dette er utvivlsomt et sikkert Tegn paa, at de gode Tider der nu er i Færd med at holde deres Indtog i Tyskland, ikke er noget tilfældigt eller midlertidigt Fænomen.

Ikke desto mindre viser det sig i Praktis, at den tyske Eksportforretning er forbundet med meget store Vanskeligheder. For det første mødes den af høje Toldskrænker de fleste Steder, og for det andet kræver Eksport ofte langvarig Kreditydelse, idet Varehugeren naturligvis er størst i kapitalfattige Lande. Saadanne Vanskeligheder møder f. Eks. den tyske, Landbrugsmaskineksport en Eksport, der allerede før Krigen havde et meget betydeligt Omfang og som — i Betragtning af den revolutionære Udvikling af Jordbesiddelsesforholdene Ostpaa — sikkert vil faa uhyre Betydning. Medens den amerikanske Landmaskinindustri nemlig i de sidste Aar i det væsentlige har forøget sin Eksport til Latinamerika, Afrika og det fjerne Østen, har den tyske tilsvarende Industri hovedsagelig søgt at komme ind i Rusland og det øvrige Øst- og Syd-

steuropa; men Købekraften hos mange ny selvstændige Bønder er meget ringe, ikke mindst fordi løsten slog fejl i flere Aar. Bøndernes Købekraft er utvivlsomt nu Vækst (Kornpriserne er jo ogsaa steget), alligevel maa de have lang Credit, hvis de skal kunne købe det et nødvendigt Udstyr af Redskaber og Maskiner. Hertil kommer, at der i Rusland og Randstaterne er ved at udvikle sig en egenindustri for Tilvirkning af mindre komplicerede Maskiner og Redskaber, baseret paa den overordentlig lave Løn i Østeuropa. Til en vis Grad kan Tyskland alligevel tage Konkurrencen op ogsaa denne Henseende, nemlig ved Seriefabrikation i store Masser; men i det lange Lob vil antagelig Eksporten af simple, let fremstillelige Redskaber ostpaa tage af, medens Eksporten af mere komplicerede og værdifulde Maskiner vil tage til. Denne Regel gælder lovrigt ogsaa for andre Eksportvarer.

En Ting af Vigtighed i det ny Europas Økonomi, nemlig at Tyskland i sin Eksportvirksomhed hvorunder maa forstaaes ogsaa Ingeniørarbejde, Anlægs- og Byggeføretagender i fremmede Lande synes at ville følge de samme Veje, som det var stærkt inde paa før Krigen, nemlig i Retningen Øst og Sydost, f. Eks. Tyrkiet, Iran, Indien og Sydasiens (foruden naturligvis Rusland og Randstaterne). Ganske vist er enhver Kontrakt i disse Lande forbundet med omfattende Kreditaftaler, omstændelig Fordele af Kontraksummen paa tysk og fremmed Arbejde osv.; men dette søges overvundet ved Samarbejde mellem Industrien og Bank- og Statsfinansier eller ved Laan i Udlandet. Og kan Tyskland virkelig komme ind paa at kultivere de ret tilbagestående Egne i Øst og Sydost, da kan jo forlænges, vil det sige at der aabner sig praktisk talt ubegrænsede Felter for tysk Arbejde.

Knud Korst.

Hvorfor er jeg Socialdemokrat?

For di

Socialdemokratiet i Modsætning til de øvrige Partier vil løse Fattigdomsspørgsmaalet ad den eneste mulige Vej, nemlig ved at Samfundet overtager alle Produktionsmidlerne og saaledes virker regulerende paa Produktionen, saa der ikke som nu kan ophobes store Kapitaler paa Enkeltmands Haand;

for di

Socialdemokratiet er det eneste Parti, der ikke fordrer Pligter uden samtidig at give Rettigheder, saavel i politisk som i social Henseende;

for di

Socialdemokratiet er det eneste Parti, der vil have Stands- og dermed Klasseforskel bortryddet;

for di

Socialdemokratiet vil indføre lige Ret for alle og dermed fjerne al Uretfærdighed, og

for di

Socialdemokratiet vil, at færsk Jord skal dyrkes af færske Arbejdere, medens de nuværende Tilstande driver Arbejdernes Børn ud af Landet for at tjene deres Brod paa fremmede Steder. Vil Du det samme som Socialdemokratiet, saa bliv Socialdemokrat!

